No. 255 1835.

BREDASCHE Staat-, Letterkundig- Nieuws- COURANT, en Wetenschappelijk Blad.

Dingsdag 27 October.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

BREDA. — In de belgische bladen vindt men vermeld, dat het aanleggen van een' ijzeren spoorweg van Parijs naar Rijssel, over Moulins, zoo goed als besloten is. De opzigters over het werk hadden voor eenige dagen den tocht in den omtrek van laatstgemelde plaats opgenomen. De kosten voor deze weg worden op 25 millioen francs geraamd, welke som dezelve zou kunnen vier jaren tijds gereed zijn en het verkeer tusschen Parijs en Amiens reeds over twee jaren gemerkbaar kunnen worden.

Omtrent den spoorweg in België wordt berigt, dat de gedeelten tusschen Mechelen en Antwerpen, en Mechelen en Termonde met 1 Februarij aanstaande voor het publiek zullen zijn opengesteld.

— Heden (24 *October*) waren de fondsen te Antwerpen genoteerd: Belg. 101½; O. Metall. 102½; Sp. *Guebhard* 30; Perpet. 30,29⅝, 30¼; Leening 1834, 43⅝, 42⅝, ¾; Cortes 29¾, 30; Uitgest. 14¾; Nap. renten 92⅛; Sicil. 93¼; Rom. L. 101¼; Id. te Amst. 98¼; Braz. 87.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 22sten October.

De berigten die men uit Madrid onder dagteekening van den 12 en 13den heeft ontvangen, vermelden, dat men zich aldaar uitsluitend bezig hield met aan de troepen, die op last der provinciale junta's de wapenen hebben opgenomen, hunne verdere uitrusting te bezorgen, en dezelve naar de Noordelijke provincien te doen vertrekken. Het was nog onzeker of het korps van den generaal *de las Navas* reeds dadelijk aan dien last zoude gehoorzamen, volgens sommigen bleef deze staatsman in zijnen tegenstand volharden.

Voorts kondigt het officieel dagblad aan, dat de heer *de Mendizabal* weldra tot werkelijk president van den raad zal worden benoemd, en zijn de functien van algemeenen secretaris van het ministerie aan den generaal *Sancho*, gewezen adjudant van den generaal *Mina*, opgedragen.

Eindelijk zoude de koningin, volgens het *Journal de Paris*, bij een dekreet van den 12den, alle de kloosters in Spanje, op weinige uitzonderingen na, door de cortes te beoordeelen, hebben afgeschaft.

De jongste berigten van de grenzen zijn zeer uitgebreid.

Het *Mémorial des Pyrenées* vermeldt dat, op den 14den in eene vereeniging der bevelhebbers van het leger van don *Carlos*, door dien vorst gepresideerd, besloten werd, met 25,000 welgewapende manschappen, door eene goede artillerie ondersteund, op Madrid aan te trekken, terwijl *Iturralde* met de overige troepen de Baskische provincien zoude blijven besetten en den generaal *Cordova* het hoofd bieden.

Daarentegen zouden de troepen der koningin, volgens den *Indicateur de Bordeaux*, op het punt zijn aanvallenderwijs te gaan ageren. Reeds had men den 9den met die beweging een begin gemaakt en Marata door de voorposten doen bezetten, waardoor don *Carlos* zoude genoodzaakt zijn geweest Estella te verlaten.

De generaal *Mina* is eindelijk den 19den te Figueres aangekomen.

— De beide artikels van het *Journal des Débats*, waarbij onlangs de staat van zaken in de Noordelijke provincien van Spanje zeer ongunstig werd afgeschilderd, zullen weldra tot een aanmerkelijk proces aanleiding geven. De oppositiebladen hebben bevestigd, dat die artikels op speciaalen last van den minister van buitenlandsche zaken waren opgenomen, en aan dezen waren verstrekt door den generaal *Latorre*, die zich in dienst van don *Carlos* bevindt. Het *Journal de Paris* heeft zulks ten stelligste tegengesproken, doch daar nu genoemde officier eindelijk zelf in den *Courrier Français* heeft verklaard, dat werkelijk die berigten van hem afkomstig waren, werd hij gisteren te gelijk met den redacteur van dit dagblad, wegens eerroof aangeklaagd.

— Bij het departement van oorlog houdt men zich druk bezig met de toebereidselen tot eene expeditie in het rijk van Algiers, die vooral tegen het Arabisch opperhoofd *Abd el-Kader*, door wien aan de bezetting van Bona zulk eene gedachte nederlaag werd toegebragt, is gericht. Men zegt dat de beide generaals *Oudinot* en *Desmichels*, de troepen zullen aanvoeren, die van Port Vendres naar de Afrikaansche kust zullen worden overgebragt.

— Heden (22 *October*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. kont. 108,85; op tijd 109; 3 pCt. kont. 81,70; op tijd 81,75; Nap. rent. kont. 99,25; op tijd 99,05; Sp. *Guebhard* 34⅞; Perpet. 34⅛; 5 pCt. 20⅞; Cortes 34⅛; Id. Coupons 19⅞; Uitgest. 14⅜; Leening 1834, 43¼.

NEDERLANDEN.

HAAG, den 26sten October.

Bij zijner Majesteits besluit van den 16den October 1835, No. 67, zijn de navolgende benoemingen gedaan, als:

Tot regter in de regtbank van eersten aanleg te Amsterdam: Mr. *J. S. van Naamen*.

Tot regters-plaatsvervangers in de regtbank van eersten aanleg te Middelburg: Mr. *S. Schuurbeque Boeije* en Mr. *D. M. de Superville*.

— Laatstleden Vrijdag morgen hebben H. M. de Koningin, H. K. H. Prinses *Frederik* der Nederlanden, en HH. KK. HH. Prins en Prinses *Albert* van Pruissen de Tentoonstelling van Schilderijen en andere kunstwerken van levende meesters, thans te 's Gravenhage geopend, bezocht, en zijn aldaar door heeren commissarissen ontvangen. Hoogstdezelve hebben met veel belangstelling, gedurende eenen geruimen tijd, de voortbrengselen der Nederlandsche kunstenaren aanschouwd, en daarover derzelver tevredenheid betuigd.

— Zaturdag morgen is de Tweede Kamer der Staten-Generaal in geheim comitté vereenigd geweest, om het adres van antwoord aan te hooren, waarna hetzelve naar de afdeelingen verzonden is. Heden zal over hetzelve beraadslaagd worden.

— Uit Utrecht vernemen wij, dat aldaar op gisteren overleden is de heer Mr. *Jacobus Schelterna*, griffier van het hoog militair gerigtshof, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, lid van het Koninklijk Instituut en andere maatschappijen van wetenschap, in den ouderdom van bijna 69 jaren, aan gevaal van kolchiek.

— Te Amsterdam is op den 22sten dezer in den ouderdom van bijna 85 jaren overleden de hooggeleerde heer *Joannes Willmet*, Hoogleeraar in de oostersche talen aan het Athenaeum Illustre aldaar, en lid van het Koninklijk Nederlandsche Instituut van Wetenschappen, Letterkunde en Schoone Kunsten.

Ook is te Amsterdam op den 19den, in den ouderdom van circa 58 jaren overleden, de welgeb. heer *Hendrik Doeff*, oud-opperhoofd van den handel op Japan, ridder der Orde van den Nederl. Leeuw, lid van het provincial Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

— Naar men verzekert, zal de betrekking van wijlen den heer *Flament*, Bibliothekaris der Koninklijke Bibliotheek te 's Hage, het welker vervulling zich, naar men wil, een zeer groot aantal personen had aangemeld, niet worden vervuld, doch zal dezelve worden waargenomen door den Onder-Bibliothekaris, den heer *Holtrop*, wien het inkomen, daaraan verbonden, zou zijn toegekend. Aan denzelven zou een amanuensis worden toegevoegd.

— Het schip *Marja*, kapt. *J. H. Grünwoldt*, van Riga naar Amsterdam bestemd, lastat van Dantzig, is volgens brief van Helgoland, dd. 18 october, den vorigen avond, na op een wrak gestoten te hebben en daardoor zwaar lek geworden te zijn, in zinkenden staat door het volk verlaten geworden, hetwelk dien zelfden nacht aldaar behouden aan den wal was gekomen.

— Kapt. *S. J. Jaski*, van Wismar te Amsterdam gearriveerd, rapporteert, Borkum 2½ mijlen zuid en zuid-ten-oosten van zich hebbende, gezien te hebben twee masteloose, gehaald op zijde liggende schepen, van welke het een ten anker lag en het andere hem toeschenen een groot schip te zijn.

— In de Javasche Couranten tot den 4den Julij vindt men onder anderen de volgende berigten:

» In de residentie Soerabaija heeft zich eene ziekte onder het vee geopenbaard, bestaande in eene opzwelling der kin, pooten en den buik, ten gevolge waarvan, de daardoor aangetasten dieren, binnen driemaal 24 uren sterven. In de afgeloopene maand Mei, heeft men daaraan 185 paarden, 6445 karbouwen, 1[illegible] deren, 223 schapen en 63 geiten verloren.

» Wij vernemen, dat het aanlikken des Noordelijken van de Soloesche rivier naar het fort Oranje, thans de [illegible] van het rivier-water noodzaakt, tusschen het gemelde fort en [illegible] Manari, door te stroomen, tusschen welke [illegible] plaatsen, eene zandbank met schaars 8 vt. water [illegible]

water door de bank eene geul heeft gemaakt van ½ kabel lengte, daar nu steeds 12½ vt. Rl. water en zachte modder is, en verder naar binnen 3, 4 a 5 vademen diepte wordt gevonden, zoodat een schip dat 13 voeten diep gaat, de scheepstimmerwerf Boenga kan naderen; deze werf ligt slechts ½ mijl van de monding der rivier, en wordt zoo wij vernemen, uithoofde der vergevorderde jaren van den eigenaar, den heer *W. Verlinga*, met diens inventaris enz., onder billijke voorwaarden te koop aangeboden.

» Van Bantam wordt berigt, dat het barkschip *Sarah*, gezagvoerder *Kelstens*, in April jl. van Benkoelen naar Batavia vertrokken, in den nacht van den 2den Mei met donker en regenachtig weder in eene zware branding geraakt zijnde, bij Klimbing, onder den Sumatraschen wal, gestrand is. De equipagie heeft zich met moeite gered, en is den 14den dezer, na vele vermoeijenissen en gevaar te hebben doorgestaan, met eene praauw, welke de gezagvoerder op Benkoelmat gekocht had, op de Bantamsche kust aangeland. Men heeft nog eenige pogingen gedaan om zoo veel mogelijk van de lading te redden, maar, volgens de verklaring van den gezagvoerder, was het niet waarschijnlijk dat er nog iets van zou te vinden zijn."

— Het op last der Pruissische zeehandel-maatschappij gebouwde stoomvaartuig, hetwelk bestemd is om tusschen Berlijn en Hamburg in dienst gesteld te worden, en geheel uit gegoten ijzer is samengesteld, is thans geheel voltooid, doch zal eerst tegen het voorjaar de vaart aanvangen. Het vaartuig, dat voor het vervoeren van passagiers is bestemd, is inwendig zeer smaakvol met mahonijhout bekleed, met vergoldsel, spiegels, verscheiden kabinetjes voor dames en alle verdere benoodigdheden van weelde en gemak voorzien. De zeer groote lengte van 110 voet is niet bijzonder geevenredigd aan de breedte van het vaartuig, welke slechts 17 voet bedraagt; dit werd echter vereenigd door de vele bruggen, welke de stoomboot moet passeren. De machines, die van lage drukking zijn, hebben de kracht van 60 paarden, en daar het vaartuig bij volle lading niet meer dan 19 duim diep gaat, zoo hoopte men zelfs bij zeer lagen watergstand, den afstand tusschen de beide steden in 3 of 3½ dagen af te leggen. De boot kan 150 passagiers bevatten, en vermits de eerste plaats slechts 10 thr., de tweede 5 thr. kost, merkt men deze onderneming als eene gelukkige speculatie aan.

— Met vér van de Engelsche stad Hastings heeft eene dame, welke op den 25sten september haar 103de jaar heeft volbragt. Zij is de jongste van drie zusters, van welke de eene 106, de andere 104 jaren telt. Eene dezer vrouwen heeft eenen zoon van 80 jaren. Voor twee jaren stierf eene vierde zuster in haar 101ste jaar.

De belgische minister van oorlog *Evain* is gisteren naar Parijs vertrokken.

— Door een der belgische bladen, *l'Emancipation*, was vermeld en door de overige vervolgens overgenomen, dat er in de bureaux van het ministerie van justitie te Brussel aan gedacht werd, om aan een aantal vreemde militairen en ambtenaren in belgische dienst brieven van naturalisatie te verleenen. De *Moniteur* heeft gemeend, voorzeker ter zake van de tegenwoordig vrij algemeen in België gerezen afkeer tegen de vreemde indringers, die zich voor het meerendeel in de beste posten hebben weten te zetten, zulks tegen te spreken, met het zeggen, dat dit gerucht van grond ontbloot was, aangezien de brieven van naturalisatie bij eene wet moeten worden verleend. De *Emancipation* intusschen op haar eerst zeggen terug komende, verklaart, dat, schoon zij zich bij de vermelding des betrekkelijk niet van de juiste termen moge bedient hebben, het niet te min stellig waar is, dat de aanzoeken voor naturalisatie op het ministerie van justitie het voorwerp van onderzoek en deliberatie uitmaakten, en zij zich dus wel gerechtigd kon achten, den in dergelijke zaken gebruikelijken term te bezigen, dat er kwestie is van te verleenen.

— Hoezeer in België tegenwoordig de zucht gelegen is voor het nemen van aandeelen in opgerigt wordende maatschappijen enz., kan ten voorbeelde daarvan blijken, dat bij eene gisteren te Brussel gesprande inschrijving, voor aandeelen in eene naamlooze maatschappij tot ontginning van een paar kolenbijnen, ten bedrage van 700,000 fr., voor niet minder dan voor 37,856,000 fr. ingeschreven is.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 27sten October.

Officiële berigten uit Bayonne van den 19den bevestigen, dat een gedeelte der karlistische benden eene voorwaartsche beweging gemaakt heeft in de rigting van Vittoria. De ruiterij was reeds tot Salvatierra gevorderd. Daarbij vernemen wij, dat de generaal *Elio* belangt door den *Carlos* met eene bijzondere zending, waarvan echter het doel nog onbekend is, aan den generaal *Cordova* werd afgevaardigd, en door dezen zeer minzaam is ontvangen.

— De berigten van Barcelona tot den 13den, vermelden, dat aldaar de inscheping der jonge koningin met vrij veel geestdrift was gevierd. De generaal *Pastors* had zich van Cervera naar Espatasquerra, op acht uren afstands van Barcelona begeven, ten einde zich met den kommandant dier plaats over zijne verdere operatien te verstaan, en er werd in die bijeenkomst besloten dat bij het zijne troepen Marrasa zoude bezetten, om aan de naargelaten den toegang tot de hoofdstad te beletten. Intusschen heeft de kapitein-generaal van Arragon aan den generaal *Bernelli*, die het vreemde legioen aanvoert, last gegeven naar Katalonien terug te keeren om den voortgang der karlisten te stuiten, doch onder uitdrukkelijke bepaling, dat hij zich niet meer dan 15 à 16 uren gaans van de grenzen van Arragon zoude verwijderen. De voorhoede was reeds den 11den te Talara aangekomen en had de karlisten uit het versterkte plek Gerri verdreven.

— De aanklagt van den minister van buitenlandsche zaken, tegen den generaal *Latapi* en den redacteur der *Nouvelle Minerve*, zal reeds aanstaanden Maandag worden onderzocht. Het *Journal des Débats* verklaart ten stelligste, dat de bewuste artikels noch door den generaal zijn opgesteld, noch door het ministerie ter plaatsing ingezonden.

— De fondsen waren heden (23 *October*) genoteerd: 5 pCt. kont. op rijd 108,60; 3 pCt. kont. 81,40; op rijd 81,30; Nap. zonder kont. 99,10; Sp. *Uitzetting* [illegible]; Portugesen 20½; Cortes niet genoteerd; Id. Coupons 19¼; Uitgest. 14¼; Nieuwe Leening 43⅝.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 23sten October.

Volgens berigt uit Berlijn van 20 october, is de Keizerin van Rusland, den 16den des avonds, met de Großvorstin *Olga* uit Fleichbach te Breslau aangekomen, en op het luisterrijkst door de bevolking ontvangen. Daags daarna dacht H. M. de reis naar Petersburg over Kalisch voort te zetten.

Te Berlijn had men voorts het berigt ontvangen, dat de Keizer van Rusland op den 15den october te Warschau was gearriveerd en met onbeschrijfelijke vreugde door de ingezetenen verwelkomd. De stadhouder van Polen was den Keizer tot aan de stad Lowicz te gemoet gereden.

— Zijne Exc. de staatskanselier, vorst von *Metternich*, is den 14den uit Praag te Weenen wedergekeerd; den 15den zijn Hoogm. Majesteiten de Keizer en Keizerin insgelijks teruggekomen. De ingezetenen van genoemde hoofdstad hadden aan den Keizer doen verzoeken, Hoogstdenzelven bij deszelfs wederkomst plegtig te mogen inhalen; doch, ofschoon Z. M. daarvoor beleefdelijk bedankt had, heeft de burgerij uit eigene beweging den Monarch met de meeste geestdrift binnen de hoofdstad geleid.

— Sommige bladen hebben bewaard, dat Prins Esterhazy voorgenomen was, zijnen post van gezant bij het Britsche hof weder te aanvaarden. Dit wordt thans vrij stellig tegengesproken.

— Uit Weenen wordt van den 17den october door de *Augsburgsche Zeitung* geschreven:

» Volgens alle berigten die men hier uit Spanje ontvangt maken de aangelegenheden aldaar nog immer geen gunstig uitzigt, welker spoedige ontwarring niet waarschijnlijk is. Ondertusschen heeft de reactie in Frankrijk, waardoor dezelfs kabinet, van vroeg tegenstander, een vriend van den *Carlos* geworden is, een groot gewigt in de schaal van den pretendent gelegd. Reeds bij het vermelden van de vermindering in het keizerlijk leger, werd er van deze veranderde gezindheid van koning *Lodewijk Philips* gesproken; de verdere voortgangen daarin hebben deswege genoegzaam elken twijfel weggenomen. Intusschen is het niet waarschijnlijk, dat er van buiten eene afdoende tusschenkomst voor eene van beide partijen in Spanje spoedig volgen zal; ten minste schijnt het zeker, dat in Töplitz, waar bovendien slechts over de zaken in 't algemeen gesproken is, en voornamelijk slechts de vernieuwing van het oude verbond zal hebben plaats gehad, geen dergelijk besluit genomen is.

— Te Venetie is de *cholera* uitgebarsten, en zijn daar verscheidene hospitalen opgerigt. Ook zijn de van Venetie naar Triest komende schepen vooreerst aan eene quarantaine van vijf dagen onderworpen.

— Uit Rome schrijft men van den 6sten dezer:

» Gisteren is te Tivoli, onder het gebuldet van het geschut, in tegenwoordigheid van den Paus en duizende aanschouwers, het water van de Anio door de beide nieuw gemaakte waterleidingen van den Monte-Catillo gelaten. Dit werk is door den architect *Folchi* vervaardigd, die door den Paus wel is beloond geworden. De grot van Neptunus en de Bernische waterval zullen daarbij onderhouden worden, dewijl het water door de grot eenige gronden aan den gang houdt, en den Bernischen val, omdat men dit overtollig water eene tweede uitwatering behoeft, ten einde de kracht des waters aan de nieuwe afleiding te breken."

— Uit Konstantinopel schrijft men van den 29sten september:

» Met de hier ontvangen tijdingen van het einde der onlusten

in Albanie, zijn te gelijk bij de Porte berigten ingekomen, nadere bijzonderheden behelzende over de bemoeijingen des Onder-koning van Egypte, om den opstand tot stand te brengen. *Tahir-Bey* heeft eene gedienstige hand daarin gereend, en daar deze vroeger in dienst van *Mehemed*-ali stond, viel het hem gemakkelijk zulks openbaar te maken. De Sultan zoude bijgevolg veel reden hebben, om zich de tegenwoordige, in Syrie en Arabie plaats grijpende, voor *Mehemed*-ali zoo noodlottige gebeurtenissen ten nutte te maken, maar het schijnt dat hij door vreemden invloed van openlijke stappen terug gehouden wordt, immers het leger bij Taurus heeft den last bekomen Kutahoe te verlaten, en het hoofdkwartier naar Diarbekir te verleggen. Vier tartaren zijn deze week met nieuwe bevelen naar *Reschid*-pacha afgezonden, waarbij hem gelast wordt zich van elke vijandigheid tegen *Ibrahim*-pacha te onthouden, en voor het oogenblik zich alleen met de verdere onderwerping der kurden bezig te houden. Men verzekert dat dit onder de tegenwoordige omstandigheden zoo gewigtig besluit, ten gevolge der jongste verhandelingen van lord *Durham* met de vreemde ministers genomen is, als welke laatste, in de zamentrekking van het leger des Grooten Heers aan den Taurus, welke door de gebeurtenissen in Syrie en de bewegingen der Egyptische vloot op de Syrische kusten gerechtvaardigd werd, eene oorzaak tot eene botsing met *Ibrahim* zouden gezien hebben, die het oostersch vraagstuk op nieuw zoude kunnen verwikkelen. De Sultan zag deze maatregel als een donderslag op de gunstige berichten, die op hulp van de Porte rekende, werken. — De Sultan woont bijna dagelijks de krijgsoefeningen zijner troepen bij. Den 20sten begaf hij zich in prachtigen optogt naar Faranakij, bij Kadikpi, met twee dames der keizerlijke familie. Men bewonderde de prachtvolle equipage en de paarden zijner suite. Z. H. sprak onderweg met verscheiden voorname franken," enz.

Volgens een schrijven uit Konstantinopel van den 30sten September was de rust aldaar weder, vooral onder de joodsche bevolking, toegenomen.

— Het te Athene uitkomend blad *Sofia* bevestigt het voorloopig vermelde gerucht van den nieuwen opstand der bewoners van het eiland Samos. Het juk moeite hetwelk de turksche gouverneur hun oplaidde, hadden zij deze genoodzaakt te vlugten en zich in een fort te bergen, waarin de inwoners, gelijk reeds gemeld is, eene algemeene volksverzameling hadden gehouden en daarin besloten eene deputatie naar Londen te zenden, om bij het Londensche kabinet tegen de handelingen van het turksche bewind te protesteren, indien dit besluiten mogt de inwoners met geweld te onderwerpen.

— Te Weenen waren den 17den October genoteerd: Metall 102⅝; 4 pCt. 99¼; Bankactien 1355.

ENGELAND.

Zondag, den 21sten October.

Graaf *Lavradio*, de Portugesche gezant alhier, met de zending belast om over het huwelijk tusschen de Koningin van Portugal met den Prins *van Saksen-Coburg* te onderhandelen, is van hier naar Parijs en Duitschland vertrokken.

— De agenten van don *Carlos*, hier residerende, zijn onvermoeid bezig met de toezending van wapentuig, geld en benoodigdheden naar Spanje. Men maakt daaruit op, dat de Karlisten aldaar iets beslissends in het zin hebben. De over Parijs ontvangen berigten schijnen zulks te bevestigen. De *Lulworth*, een jagt, is naar de Spaansche kust gestevend, om, in geval don *Carlos* eene beslissende nederlaag lijd, hem in te nemen en naar London te voeren.

— De aanspraak van Z. M. den Koning der Nederlanden wordt over het geheel guntig beschouwd. De zinsnede wegens het nog aanhangig zijn der geschillen met België geeft tot vele redeneringen aanleiding. De ministeriele bladen schuiven, onder gewoonte, de schuld daarvan op Nederland; die der tegenpartij, waaronder thans inzonderheid de *Times*, wijten zulks vooral aan lord *Palmerston*, die, zeggen zij, den besten tijd met *protocolliseren* heeft doorgebragt. Het laatste blad wil weten, dat schoewel van de zijde van Nederland die van België vertrouwen van de te Töplitz vergaderde mogendheden zijn gewonnen, welker antwoord zou gestrekt hebben om het *status quo* te behouden, althans te verhinderen dat het nog niet beslechte geschil tot verstoring van den algemeenen vrede aanleiding gaf, en om in geene volledige herziening der vroegere onderhandelingen, maar slechts in eene nadere regeling van enige punten aan ondergeschikt belang te komen.

— Er zijn alhier berigten van de Kaap de Goede Hoop ontvangen, welke vrederijkelijk luiden. De Kaffers zijn andermaal in aanzienlijken getale, langs Oostelijk gedeelte der kolonie, verschenen, en tot de oude grenzen genaderd, alles verbrandende en vermoordende wat hen voorkwam. Een post, uit een luitenant en 28 man bestaande, moesten onder anderen het slagtoffer hunner woede zijn geworden.

— Gisteren stonden de 3 pCt. gecons. 91½ à ⅝, Nederl. 2½ pCt. 55⅜ à ½, 5 pCt. 100⅝ à ¾.

LETTERKUNDE DER NEGENTIENDE EEUW.

DUITSCHLAND: *door* O. L. B. Wolff. L. L. D. *Hoogleeraar in de nieuwere Letterkunde aan de Universiteit te Jena.*

(Vervolg van No. 247.)

DICHTERS EN ANDERE LETTERKUNDIGEN.

Henrik Steffens, een Noorweger van geboorte, maar sedert 1804 in Duitschland genaturaliseerd, had grooten roem verworven als wijsgeer (uit de school van Schelling), en even zoo veel bespreking wegens zijne godgeleerde disputen (welke in onaangename twisten ontaardden,) voor dat hij eene dichterlijke loopbaan intrad, waarin hij, insgelijks, toonde een man van uitstekende talenten te zijn. Te Stavanger in Noorwegen, den 2den Mei 1773 geboren zijnde, studeerde hij te Elsenaur en Kopenhagen in 1795, was adjunct van de Hoogeschool te Kiel, deed onderscheidene reizen, en woonde daarna te Kopenhagen tot dat hij een professoraat te Halle bekwam. De oorlog van 1813 brak zijne lessen af; hij volgde den Pruissischen arend, als vrijwilliger, naar Frankrijk, en vatte naderhand zijn hoogleeraarsambt in de geneeskunde te Breslau, welke hij sedert het jaar 1811 bekleed had, weder op. Hij heeft, sedert den dood van Herz, als Hoogleeraar in de wijsbegeerte, te Berlijn zijn verblijf gehouden. In 1826 kwam hij in het gild der romanschrijvers, met zijnen *Walsett en Leith*, eene reeks van verhalen, welke eenen roman uitmaken, maar elk is ter zelfder tijd een volkomen geheel op zich-zelve. Zij trokken weldra de opmerkzaamheid van het publiek tot zich, en Steffens werd te regt als een onzer beste verdichtselschrijvers aangemerkt. Twee soortgelijke werken volgden spoedig hierop, *De Vier Noorweger* – zijne helden zijn altijd Noorwegers, – en *Malcolm*; zij gaven algemeene voldoening en bevestigden zijnen verdienden roem. Hij streeft naar het bevatten van het geheel des menschelijken levens, met al deszelfs natuurlijke en zielkundige verschijnselen, en naar het voorstellen van de uitgebreide gevolgen, welke daaruit moeten voortvloeijen. Dan hij is te *subjectief*, want hij beschouwt als zijn voornaamste doel de ontwikkeling van zijne eigene inzigten, gevoelens en ervaringen; en daar al de onderscheidene deelen noodwendig met het geheel in harmonie moeten zijn, en er op moeten werken, zoo hoopt hij toestanden en uitkomsten, welke zijne uitgestrekte verbeelding nooit moede is van te scheppen, tot dat, van die oorzaak zelve, hij zijne intrigues moeedt, en dangezien hij liever verkiest naauwkeurig te zijn in de ordening der deelen dan in die der uitkomsten, verwart hij de laatste al te dikwijls, zonder aanzien van tijd, zoodat het bezwaarlijk voor den lezer wordt om den draad zijner verhalen te volgen. Dit is zeer verkeerd, maar wij kunnen het bijna verschoonen, uithoofde van zijne wonderlijke verbeelding, de levendigheid en waarheid zijner schilderingen, zijne diepe menschenkennis en zijnen sierlijken stijl. Gelijk een verkwister, strooit hij zijne dichterlijke rijkdommen naar alle kanten uit, maar hij wordt nooit arm, want zijne schatten zijn onuitputtelijk.

Als de getrouwe navolger van Sir Walter Scott's manier, maar oorspronkelijk in zich-zelven, verschijnt Karl Seydlitz, geboren omstreeks het einde der vorige eeuw, zoo als ik geloof, te Hanau; een dichter, wiens vroeger leven onrustig was; hij begaf zich vervolgens naar Baden-Baden. Hij heeft reeds sedert 1827 meer dan dertig boekdeelen geschreven, en een almanak, gevuld met verhalen van hem-zelven. Hij was bijzonder bekwaam in het schoeijen van den geschiedkundigen roman op den leest van het Duitsch karakter, en in het voordragen van de verhalen uit den ouden tijd met derzelver echte nationaliteit. Eene volkomene kennis van onze geschiedenis, eene rijke, en zelfs somtijds woelderige, verbeelding, en eene levendigheid en getrouwheid van stijl, geven aan het meerendeel zijner voortbrengselen eene wezenlijke en eigene waarde. Hij is zeer bekwaam in zijne nationale karakterschilderingen, maar niet zoo veel in zijne zielkundige voorstellingen, want hij weet niet, hoe de afzonderlijke beweegredenen van handeling te verklaren en te vereenigen, en gaat dikwijls al te afgebroken voort. Dit is bijzonder het geval in al zijne beschrijvingen van slechte personen; zijne schurken zijn onvoorwaardelijk schurken, en zonder eenige verzachtende hoedanigheid, en zoo worden zij plotselings, niet trapsgewijze. Hij drijft handel in hunne misdaden bij den hoop, niet in het klein, en berooft hen daardoor van des lezers sympathie en belangstelling, maar zij moeten onaandoenlijk toeschijnen. Zijne rustelooze verbeelding sleept hem mede; zijne krachtige en vermogende natuur schept een te groot behagen in het bijbrengen van kontrasten, en hij zelf is te veel het kind, en, wat nog erger is, het bedorven kind van zijnen tijd. Onder zijne voortbrengselen zijn *de Jood*, *de Jodin*, in weerwil van deszelfs talrijke onwaarschijnlijkheden, en *de Non van Grindenzell*, naar mijn gevoelen, de beste. In zijne kleinere verhalen is hij niet zoo gelukkig, want in al zijne verdichtingen heeft hij ruimte noodig, en weet zich niet te concentreren.

Berigten uit het gebied van Kunsten en Nijverheid.

Aanwinst van eene nieuwe kracht aan boord van schepen. — De Heer John Norton merkt in het *Mechanics Magazine* No. 617 aan, dat hij bij windstilte meermalen waargenomen heeft, dat het roer van schepen bij het nederzinken van den spiegel der schepen wordt opgeligt, terwijl het bij het rijzen van derzelven weder neergaat. Deze beweging nu, die hij bij de

van de kol eener stoommachine vergelijkt, wil hij dat ten nutte zal worden aangewend, als kunnende bij het groote à tot 6 ton bedragende gewigt van het roer hierdoor zeker eene niet geringe kracht van beweging kunnen gewonnen worden. Konde inmiddels het roer zelf niet gebruikt worden, zoo gelooft hij, dat men ten minste door andere hiertoe bestemde inrigtingen nut van dit rijzen en dalen van het achterschip zoude kunnen trekken.

Kortelings heeft te Petersburg het licht gezien het eerste deel van eene beschrijving der zeldzame, oude Oostersche wapenen, welke zich in het arsenaal van Z. M. den Keizer te Zarskoje Selo bevinden. Dit arsenaal bevat voorzeker eene der belangrijkste verzamelingen van zeldzaamheden, welke echter niet uitsluitend, zoo als de naam *arsenaal* zou schijnen aan te duiden, tot het krijgswezen behooren. Zoo vindt men, onder anderen, hier ook den wandelstok van *Katharina II*; de tabaksdoos van *Frederik II*; twee trommels, waarmede Keizer *Alexander* in zijne jeugd gespeeld heeft; twee roeijers, waarvan hij in den slag bij Austerlitz gebruik gemaakt heeft; de briefcentas van *Napoleon*, welke hij in den veldtogt van 1812 bij zich gedragen heeft; eenen zilveren koker, hem toebehoorende, en welke te Waterloo is buit gemaakt; een brief, waarin *Berthier* aan den Prins *von Eckmühl* kennis geeft van den aftogt der Franschen uit Moskou; het kleine kruis van het legioen van eer, dat *Napoleon* gedragen heeft. Verder bevat dit arsenaal vele oude, geschiedkundig merkwaardige vaandels en veldteekenen; den helm van *Bayard*, den ridder zonder vrek noch vrees; de wapenrusting van den hertog van *Alba*, het waardige werktuig van *Philippus II*; de wapenrusting van *Karel* den Stouten, als kind; den sabel van den eens voor Rusland zoo geduchten koning *Stephanus Bathori*, die van den schamchal van Tarku, welke 400 jaar in zijne familie geblevven is, en waarmede de broeder van den schamchal, *Schachbas*, zijnen vijand van de schouders tot op den rug des paards midden door hieuw; de kling van deezs sabel, welke in Indie vervaardigd is, heeft noch in Daghestan, noch in Perzie desgelijken; — en zoo bevinden zich hier nog eene menigte zeldzame en der opmerkzaamheid overwaardige voorwerpen

---

Beurspryzen der Effecten, te Amsterdam.

ZATURDAG, den 24sten October.

	Laagste koers.	hoogste koers.	Laatste 4 en h.u.		pCt.	Laagste koers.	hoogste koers.	Laatste 4 en h.u.
NEDERLAND. pCt.				Dito 18de	5	104⅝		
Werk.Schuld 2½	55 5/16	55⅝	55⅜	Cert.dito 18de	5	97½		
dito dito 5	102 7/16	102⅞		Obl. te Lond.	5			
Ongestd. dito.				Cent.tel.Hamb.	5			
Kasbill. dito.	24 15/16	25 3/16	24 15/16	Ins. in Assig.	6			
Amort.Synd. 4½	95 11/16	95⅜	95 11/16	Certifc. dito.	6			
Dito dito. 3½				POLEN. A.L. fl 300				
Schatkistbill. 4				Aand. L. fl. 500				
Pland. Maats. 4½	117⅛			PRUISSEN.				
Nieuwe Dito. 4½	101⅛	102		Ditto dito R. 50				
FRANKRIJK.				Nog. L. 1830. 4				
Ins. Grootb. 3	81⅝			OOSTERRIJK.				
ENGELAND.				Aand. L. f 100.				
Dito p. 12 Aug. 3				Ditto dito 250. 4				
Belgie.				Metalliek. 5				
Perp. B.E. Ansb. 5	30½	30⅝	30⅝	Dito L. gen. 5				
Dito f 1000. 3	18 2/16	18⅛	18⅛	Dito. 2½		56¾		
Fransche Uitg.	14⅜	14 9/16	14 7/16	Obl. *Goll&C.* 5				
Cert. B. Lond. 5	29⅞	30 1/16	30 1/16	Dito. 4		92		
Engelsch Uitg.				Cert Stadsb. 2½				
Pruisch.				Ween. B. act. 3				
Obl te Lond. 5				N. Ween. Aand.				
Dito dito 3				DENEMARKEN.				
NAPELS.				Leen. te Lond. 3				
Certifc. L. & P. 5	91			BRAZILIEN.				
Dito *Fne.&C.* 5				Dito *Bonsch.* 5				
Inscr. Napl. 5				Russ. Fn. Aand. 500 Fr. f				
RUSLAND.								
Obl. *Hope* 1798 5	104⅜	104½						

Te EFFECTEN-SOCIETEIT te *Amsterdam* van Zondag 25 October zijn de verhandelde fondsen tot de volgende prijzen omgezet: Werk. Schuld 2½ pCt. 55 11/16; 5 pCt. Rentmeesters 1 3/64; Kasbill. f 25⅛; 1 Parret 5 pCt. 30¾; Certes 30 3/16, ⅜, ½, ⅝; Ardoin f 65 45/64, ¾, 11/16, ⅝; dito ouden 42½; Fransche Loten 105; Colombo f 160 24.

Heden bevallen van eene welgeschapene *DOCHTER*,

Amsterdam, J. A. VAN DER BURGH.

25 October 1835.

De Ondergeteekende maakt bekend, dat zijne Groote Berlynsche KUNST GALERIJ van Zondag den 25sten October tot Dinsdag ter bezigtiging zal zijn, en blijft alsoog zijn Kabinet aanbevelen, hetwelk hij bij Publiek verkoop voorloopig zijnen dank toebrengt voor het geschonde Publiek, welke hetzelve met hunne tegenwoordigheid vereerd hebben.

De prijzen zijn verminderd als volgt: 1ste rang, 20 Cents, 2de rang, 10 Cents.

G. MARTIN.

Breda, den 26sten October 1835.

*** Bij L. E. BOSCH, te *Utrecht*, is van de pers gekomen, en is door hem bij de voornaamste Boekhandelaars verkrijgbaar gesteld:

I. Raad en Opwekking aan Hervormde Christenen van de verschillende denkwijzen, ter bevordering van eene wenschelijke eenigheid. Gr. 8°. . . . . f 0,40.

II. P. G. VAN DAM, Muzijk-onderwijzer te Utrecht, Woordenlijst van in de hedendaagsche Muzijk gebezigde uitdrukkingen. 16°. . . . . » 0,30.

III. L. E. BOSCH, Iets over Paus *Adriaan VI*, de afkomst en eigenlijke Levensschets van dien Utrechtenaar. 1ste Gedeelte . . —

Strekkende ter wederlegging van het aangevoerde van den Heer Mr. *L. Scheltema*, nopens dien Paus en zijn huis *Brandaris*, in N°. 2 van het Tijdschrift voor geschiedenis, oudheden en statistiek van Utrecht, waarton het tevens tot eene bijlage kan dienen.

IV. L. G. VISSCHER, Hoogleeraar aan de Universiteit te Utrecht, Handleiding tot de algemeene Geschiedenis der Nederlanden, inzonderheid ten gebruike bij Akademische Studien. 1ste Gedeelte. Gr. 8°. . . . . » 2,50.

V. ——— Handleiding tot de Geschiedenis der Wetenschappen, Letteren en Schoone Kunsten in de Nederlanden, inzonderheid ten gebruike bij Akademische studien. Gr. 8°. . . . . à 20 Cent het vel.

VI. ——— Bijdragen tot de Oude Letterkunde der Nederlanden. Gr. 8°. . . . . à 15 Cent het vel.

VII. G. LA MOTHE, Petite Grammaire ou premiers principes de la langue Française. 12°. . . . . » 0,60.

VIII. Exercices Grammaticaux, appliqués aux règles de la Grammaire de G. LA MOTHE. Ouvrage à l'usage des Ecoles des Pays-Bas. 12°. . . . . » 0,25.

IX. C. VAN DER MEULEN, Allereerst Leerboekje der Fransche taal. Eerste Gedeelte. 12°. . . . . » 0,30.

X. ——— Korte Behandeling van het Voorstel. 12°. . . . . » 0,25.

XI. Kort Verslag van het zoo Genachtmakend Gedrag des Afgezetten Predikants H. P. Scholtens, in de Hervormde Gemeenten Doesburg, Genderen en Gapinkjen, door een vriend der waarheid. . . . . f 0,25.

*** Bij G. PORTIELJE, te Amsterdam, is van de pers gekomen en alom verzonden:

I. G. ENGELBERTS GERRITS, *Napoleon*, in zijn leven, zijne bedrijven en lotwisselingen, beschouwd als een werktuig in de hand der Goddelijke Voorzienigheid. Volgens echte en sommige weinig bekende bronnen zamengesteld. In twee deelen, gr. 8°. Eerste deel . . . . . à f 2,90.

NB. Het tweede of laatste deel, reeds ter pers zijnde, volgt nog stellig dit jaar.

Dit werk onderscheidt zich inzonderheid boven vele andere vroeger uitgegevene Levens van *Napoleon*, daar dit uit echte en sommige weinig bekende bronnen zamengesteld is. Zeer vele hoogstbelangrijke brieven en stukken zal men hier vinden, welke men te vergeefs bij anderen zoeken zal. Eindelijk onderscheidt het zich ook boven anderen hierin, eindat dit werk een bekoopt aaneengeschakeld geheel van 's mans leven oplevert, waarbij men zijne groote, merkwaardige en listige plannen, aanslagen en roesachtige daden gehoorzaamd vindt.

Dit werk zal ongetwijfeld bij beoefenaars der Geschiedenis, teregenzeischappen en vele anderen welkom zijn.

II. MAGDALENA MOONS, of het Beleg van Leyden. Een oorspronkelijk Historisch-Romantisch Tafereel uit den tachtigjarigen oorlog; door A. D. vri Rine schuma. . . . . à f 2,90.

Dit zoo wel geschreven Historisch-Romantisch Tafereel zal ongetwijfeld met zeer veel genoegen gelezen worden.

III. *L'Histoire Romaine* racontée à mes Elèves (*Klassieke Romeinsche Geschiedenis*). Nouvelle édition revue et corrigée par G. Engelberts Gerrits, waarmede dit werkje komplect is à 80 Cts.

Het eerste stukje is over het algemeen matig veel bijval ontvangen, en in onderscheidene tijdschriften allergunstigst beoordeeld, waardoor hetzelve op vele scholen is ingevoerd geworden.

Met dit stukje is dit schoolwerkje kompleet.

De beste papieren met platen in carton voor prijsjes zullen eerlang verzonden worden.

IV. Choix de Lectures *pour la Jeunesse*, ou Mélange de plusieurs Morceaux, tirés des meilleurs Auteurs; avec l'explication en hollandais des phrases et des mots. Ouvrage destiné à faciliter aux jeunes gens l'étude de la langue Française, par C. N. Lardy, quatrième édition, Revue et augmentée par E. Pellerin, Instituteur à Amsterdam. *Première Partie*. à 50 Cents.

Dit drukken zijn zonder den naam des grooten meesters, volgens den Heer C. N. Lardy, welke de Schrijver van dit uitmuntend werkje is, uitgegeven.

NB. Het 2de of laatste gedeelte van dit werkje is ter pers en zal spoedig volgen.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.